

OB PONOVI PREPOVEDI UPORABE SLOVENŠČINE NA TRŽAŠKEM SODIŠČU**DANAŠNJE PRAVNO STANJE JE NEVZDRŽNO****Sodišče zanika pravno veljavo določilom londonskega sporazuma - Upravičen občutek prevare - Ne zanimajo nas formalne pomanjkljivosti, temveč le polno izpolnjevanje sprejetih obveznosti**

Pred kazenskim sodiščem v Trstu se je v soboto, 9. t. m., pričela razprava, ki je zaradi svojega poteka vzbudila precejšnjo pozornost slovenske javnosti v Italiji. Prvak tržaškega novofašističnega gibanja poslanec Gefer Wondrich in vseučiliški profesor Arturo Cronia sta prijavila sodišču odgovornega urednika Primorskega dnevnika Stanislava Renka, češ da je v listu objavil dva članka, ki naj bi bila zanj žaljiva. Širše javnosti pa ne zanima toliko pravda sama, temveč predvsem dejstvo, da je tržaško sodišče ponovno odbilo obtoženčvo zahtevo, naj se mu med razpravo dovoli uporaba materinega jezika.

Slovenski tržaški časnikar je namreč to zahteval na osnovi 5. člena Posebnega statuta londonskega sporazuma, ki določa, da se sme vsak pripadnik slovenske narodne manjšine, živeče na Tržaškem, posluževati slovenščine v odnosih z vsemi, se pravi tudi sodnimi oblastvi. Da se omogoči potek razprave, je ing. Renko nadalje zahteval, naj sodišče imenuje tolmača in naj mu dostavi obtožnico tudi v slovenskem prevodu.

To naravno in v bistvu preprosto zahtevo pa je sodišče zavrnilo, češ da omenjeni »5. člen Posebnega statuta kot del mednarodne pogodbe nima pravne veljave, ker bi bil za njegovo dejansko izvajanje potreben poseben zakon«, ki ga pa v italijanski zakonodaji ni.

FAŠISTIČNI PARAGRAFI

Po mnenju tržaškega kazenskega sodišča se torej določila Posebnega statuta ne morejo izvajati, iz česar izhaja, da je še vedno ohranil vso pravno veljavo zloglasni 137. člen kazenskega pravnega postopnika, ki določa, da morajo biti vsi sodni spisi sestavljeni v italijanščini, ker je drugače razprava nična, in da se morajo vse osebe, ki se znajo izražati v italijanščini, posluževati med obravnavo le tega jezika. Ta člen nadalje predvideva določeno denarno globo in v nekaterih primerih še hujšo kazen za osebo, ki zna italijanski, a noče govoriti v tem jeziku, ali ki krivo izjavlja, da ne obvlada italijanščine.

Obče znano je, da je ta člen v tesni zvezi z odlokom z dne 15. oktobra 1925 št. 1796, ki ga je izdala fašistična Italija in ki določa, da se sme na sodiščih uporabljati samo italijanski jezik. Starejši Tržičani se najbrž še spominjajo, kako je prav tržaški odvetniški zbornici doletela »čast«, da je dala pobudo, da je bil naš jezik pregnan s so-

dišč in da sta bila pozneje vključena v kazenski in civilni pravdni postopnik člena (137 oz. 122), s katerima je bilo v italijansko zakonodajo sprejeto pravo pravcato rasiistično načelo.

Menda nima smisla danes zgubljeni časa z dokazovanjem, da oba omenjena člena predstavljata le eno izmed mnogih sredstev, s katerimi je fašizem hotel nasilno raznaroditi in celo iztrebiti narodne manjšine z njihove rodne zemlje. Prav tako nima smisla dokazovati, da sta ta člena kakor tudi ostali slični in še veljavni fašistični zakoni v kričečem nasprotju s tisto vrhovno listino, ki je ali bi vsaj morala biti temelj in osnova celotnega ter zlasti pravnega ustroja sedanje republikanske Italije in ki se imenuje ustava.

V NASPROTJU Z USTAVO

Že človek, ki zna šteti, koliko je prstov na eni roki, namreč razume, da glavni pravni dokument, ki je plod protifašističnega boja italijanskega ljudstva in ki tvori vrhovno vodilo za demokratično ureditev italijanske družbe, ne more niti v najmanjši meri odobravati nekih načel ali norm, ki so vsaj v naših krajih eden najvidnejših odrazov barbarskega fašističnega režima.

Kako je mogoče, da vsemu temu nakljub danes, to je po več ko 16 letih, odkar je bil fašizem poražen, v italijanski zakonodaji še vedno kraljujejo tudi najbolj tipični fašistični paragrafi, je prava pravcata u-

ganka. Toda njeno razvozlanje je stvar, ki pobliže zadeva italijansko vlado in zlasti italijanski parlament. Na Slovence, ki živijo v mejah Italije, pa naravnost porazno vpliva dejstvo, da jim v polnem dvajsetem stoletju, v atomski dobi, ko celo najprimitivnejša plemena v črni Afriki dosegajo državno neodvisnost, pod kaznijo prepovedano govoriti na sodiščih v materinskem jeziku.

Gre za stanje, ki je naravnost nepojmljivo in ki predstavlja pravo sramoto za vse tiste, kateri so zanj odgovorni.

ZA IZPOLNITEV VSEH OBVEZNOSTI

Poleg tega bolečega dejstva pa tržaške Slovence ravno zaradi poteka sobotne razprave na tržaškem sodišču preveča še poseben mučen občutek — občutek prevare. Povsem razumljivo je namreč, da Slovencev na Tržaškem nikakor ne more prepričati razsodba sodišča, po kateri ne smejo govoriti in občevati s sodnimi oblastvi v slovenščini, češ da ni zakona, ki bi to dovoljeval. Ta gola formalnost nas tudi ne more zanimati. Tržaški Slovenci samo vemo, da so najvišji italijanski predstavniki, preden so prevzeli upravo tega ozemlja, s svečanim mednarodnim dogovorom med drugim zajamčili, da se bodo pripadniki slovenske jezikovne skupnosti lahko posluževali materinščine tudi v odnosih s sodnimi oblastvi in da je bil to eden izmed pogojev, da se je Italija vrnila v Trst.

Sporazum naj se objavi v Uradnem listu

Sodišče je razsodilo, kot smo omenili, da le 5. člen Posebnega statuta nima pravne veljave in da se zato ne more izvajati. Obče znano pa je, da se tudi mnoga druga določila londonskega sporazuma, ki se tičejo zaščite slovenske manjšine, ne izvajajo, tako da lahko upravičeno trdimo, da Italija izpolnjuje le tiste obveznosti, ki ji prijajo, medtem ko se ostala zanemarjajo in celo teptajo.

Spričo takšnega stanja ni nič čudnega, če pri nas čedalje bolj prihaja do izraza občutek prevare, ki je še toliko bolj upravičen, ker odgovorna oblastva takšnega položaja niso doslej niti poskušala opravičiti.

Naj še tu pristavimo, da je bil eden glavnih namenov londonskega dogovora tudi ta, da se slovenski manjšini vrnejo vse tiste pravice, ki jih je že uživala, preden je v Italiji zavlada fašizem, in da se vsaj delno popravijo krivice, ki so ji bile prizadejane

za časa dvajsetletne črne strahovlade. Jasno je, da sedanje ravnanje italijanskih oblastev nikakor ni v skladu z omenjenim namenom londonske pogodbe, ki bi jo zato s strogo pravne stališča lahko povsem upravičeno smatrali za nično.

Mi teh skrajnih posledic nočemo izvajati, saj bi nam tudi v ničemer ne koristile, temveč hočemo le javnosti dokazati, kako je današnje stanje v zvezi s problemom londonskega sporazuma in predvsem z vprašanjem pravne veljave ter izvajanja Posebnega statuta postalo enostavno nemogoče. Nemogoče zato, ker Slovenci že ne moremo več mirno prenašati, da se nam s pomočjo akademskih pravnih razglabljanj in zaradi golih formalnih pomanjkljivosti v zakonodaji toliko let ne izvajajo določila, ki so za nas življenjske važnosti in katerih

RADIO TRST A

- NEDELJA, 17. decembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Snežna punčka«, (Nathaniel Hawthorn - Alenka Javornik), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Odmevi tedna v naši deželi; 14.45 Aleksander Skale in njegov orkester; 15.40 Sestanek s kvartetom »Cetra«; 17.00 Za smeh in dobro voljo; 18.30 Goriški obiski: »Rupa«; 19.00 Nedeljski vestnik; 22.00 Nedelja v športu.
- PONEDELJEK, 18. decembra, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Znanost in tehnika: »Posebnosti vsemirske in podmorniške kuhinje«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Mario Zafred: »Hamlet«, opera v treh dejanjih. Približno ob 21.05 »Opera, avtor in njegova doba«.
- TOREK, 19. decembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Tone Penko: Hormoni: »Pa še o ščitnici«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Petar Petrovič Njegoš; Gorski venec (Umberto Urbani); 21.30 Koncert tenorista Mitje Gregorčiča, pri klavirju Pavel Šivic. Na sporedu so samospjevi Šimanovskega, Prokofjeva in Berga; 22.00 Obletnica tedna — Josip Tavčar: »Dramatik Eugène Scribe, ob 170-letnici rojstva«.
- SREDA, 20. decembra, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Lik in značaji iz opernih del: »Pepelka« (Gojmir Demšar); 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Včeraj popoldne«, komedija v treh slikah, (Mire Stefanac), igrajo člani RO; 22.00 Zborj z vsega sveta.
- ČETRTEK, 21. decembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Slavko André: Osnovni pojmi geofizike: »Uporabna geofizika«; 18.30 Koncert organistke Lilian Capponi; 19.00 Sirimo obzorja; Izumi, ki so preobrazili naše življenje — Vinko Suhadolc: »Od prvih poizkusov letanja do reakcijskega letala«; 20.30 Znani dirigenti: Eugen Ormandy. Približno ob 21.10 Književnost: »Dane Zajc in njegova pesniška zbirka — Jezik iz zemlje« (Alojz Rebula). Približno ob 22.00 Umetnost — Franc Jeza: »Azteška umetnost na osnovi novih najdb«.
- PETEK, 22. decembra, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Debussy: Fantazija za klavir in orkester. Rimski simfonični orkester italijanske RAI-TV vodi Bruno Maderna; 19.00 Sola in vzgoja — Stanko Kodrič: »Različna so pota do otrokove notranjosti«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Edgar Allan Poe: »Maska rdeče smrti«.
- SOBOTA, 23. decembra, ob: 14.40 Igra orkester Bojan Adamič; 15.30 »Novi škopuhi«, radijska igra, (Gian Francesco Luzi - Franc Jeza), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija: Nebesa, 6. spev. Prevod Alojz Gradnik, pripravlja Boris Tomažič; 18.30 Skladbe jugoslovanskih sodobnih avtorjev — Ivo Petrič: Druga simfonija. Orkester jugoslovanske RTV vodi Bogo Leskovic; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 17. decembra: nedelja: 3. adventna
- 18. decembra, ponedeljek: Gracijan
- 19. decembra, torek: Favsta
- 20. decembra, sreda: Julij
- 21. decembra, četrtek: Tomaž
- 22. decembra, petek: Frančiška
- 23. decembra, sobota: Viktorija

OPOZORILO NAROČNIKOM

Ker se bliža konec leta, ko mora list izpolniti razne obveznosti, prosimo vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, naj to nemudoma store.

Naročnino lahko poravnajo na upravi lista — vsak delavnik od 9. do 12. ure — ali po poštni položnici — pošt. ček. rač. Trst 11/6464.

Uprava

Današnje pravno stanje je nevzdržno

(Nadaljevanje s 1. strani)

vsebinska je gotovo tudi s pravnega stališča brezhibna.

Iz vsega tega dovolj zgovorno izhaja, da je popolnoma utemeljena zahteva tržaških Slovencev, naj se celotno besedilo londonskega sporazuma o soglasju končno objavi v Uradnem listu, da se doseže tu neka pravna gotovost in da se preprečijo kakršnoli samovoljna tolmačenja zakonov.

KAKO JE NA JUŽNEM TIROLSKEM

To najbrž bi ne bila še dokončna in popolna rešitev celotnega vprašanja, a bi gotovo bil prvi in temeljni korak na poti k pravilni in pravični rešitvi. V tej zvezi opozarjamo, da v italijanski zakonodaji že obstaja zakon, ki natančno urejuje uporabo neitalijanskega jezika na sodiščih in drugih javnih uradih. Gre za odlok predsednika republike z dne 3. januarja 1960, številka 103, ki vsebuje določila o uporabi nemške-

ga jezika na sodiščih, v zemljeknjižnih uradih, v anagrafskih uradih, notarskih spisih in pri delovanju sodne policije ter davčnih uradov na ozemlju bocienske pokrajine, kjer živi južnotirolska manjšina.

Tu očitno nimajo nobene pravne veljave niti 122. člen civilnega pravnega postopnika niti 137. člen kazenskega postopnika niti ostali protimanjšinski zakoni iz proslule fašistične ropotarnice.

Da se vrnemo k sobotni razpravi na tržaškem sodišču, lahko rečemo, da je prepoved slovenskega jezika na sodišču po naključju bila ponovno potrjena prav v trenutku, ko v Beogradu zaseda mešani italijansko-jugoslovanski odbor, ki je bil ustanovljen na osnovi londonskega sporazuma in ki mu je dana najboljša priložnost, da se prepriča o sedanji stvarnosti na Tržaškem. Zato upamo, da bo tudi potek razprave na tržaškem sodišču pripomogel k pravični in neodložljivi rešitvi slovenskega manjšinskega vprašanja v Italiji.

Šolski zakon

Po dolgem razpravljanju, po desetih spomenic, popravkov in številnih posredovanjih v Rimu je izšel zakonski odlok o pravnem priznanju slovenskih šol. Vlada v Rimu je uzakonitev prikazala kot veliko koncesijo Slovincem v Italiji. Po objavi v »Uradnem listu«, pa se zdi, da je vse končano. Nič več se ne sliši o kaki izvršni odredbi v zvezi s tem šolskim zakonom.

Še manj pa se ve, kako misli ministrstvo urediti stalež učnega osebja. Šolniki še vedno pričakujejo, da jim bo prosvetno ministrstvo z dodatnimi izvršnimi člani olajšalo možnost izpitov in sprejem v stalež. Saj večina poučuje že 15 let in se je v službi postarala. Zdaj bo pa morala, po goli črki zakona, sestiti k izpitom kot vsak začelnik. V Italiji se je že večkrat zgodilo, da so s prehodnimi določili olajšali, v določenih okoliščinah, polaganje izpitov. Sindikati so v tem smislu tudi poslali svoje načrte, toda zanje se ni nihče brigal. Niti ne določeni voditelji, ki so se zadovoljili iz premissljenih računov z golim priznanjem šol, ne da bi jim bilo mar tudi koristi šolnikov, od katerih imajo prav mnogi laskave ocene od svojih ravnateljev, kateri še najbolj poznajo pedagoške in strokovne sposobnosti svojih profesorjev. Zato ponavljamo še enkrat, da je človeško in pošteno, da se ugoditi tudi tem zahtevam, dokler je še možno.

29. država

Filip Edimburški, mož angleške kraljice Elizabete, je v petek prisostvoval v Dar es Salaamu slovesnemu dejanju, ko so potegnili na drog zeleno-črno-zlato zastavo nove države Tanganika. Po 42 letih angleške uprave je postala samostojna obširna pokrajina pod najvišjimi afriškimi gorami Kilimandžaro, čeprav bo ostala še v sklopu Britanske skupnosti. Voditelj nove države, Tulij Nyere, je ob slovesnostih izjavil, da je njegov cilj združitev vse Vzhodne Afrike v mogočno zvezo, ki bo imela 23 milijonov prebivalcev. Obsegala naj bi ozemlje od Etiopije do Južne Afrike.

ALBANIJA OSAMLJENA

Sovjetska vlada je v ponedeljek uradno javila, da je odpoklicala iz Albanije svoje poslanika z vsem osebjem vred. Obenem je zahtevala, naj takoj zapusti Moskvo albanski zastopnik in vsi njegovi sodelavci. V izjavi pravi moskovska vlada, da je Albanija započela obrekovalno in sovražno gonjo proti Sovjetski zvezi. Albansko poslaništvo pa da je širilo po Moskvi protisovjetske brošure. Od svoje strani pa Albanija očita, da se je Hruščev oddaljil od pravega komunizma, ki je baje pravilen samo še v Albaniji in na Kitajskem.

Z Albanijo so prekinile diplomatske stike tudi druge komunistične države. Iz teh prekanj se vidi, da nastajajo razpoke v svetovnem komunizmu.

SVETOVNI UCENJAK

Prejšnji teden je umrl v Rimu svetovno znani učenjak Francesco Severi. Bil mu je 82 let. Doma iz Arezza, je že z enainvajsetim letom dokončal univerzo z doktoratom iz matematike. Njegova znanstvena pot se je naglo vila navzgor. Že s 25 leti je postal redni profesor višje matematike na univerzi v Parmi. Pred vojno je ustanovil Državni zavod za višjo matematiko v Rimu. Klicali so ga kot člana in tudi kot predsednika v mnoge znanstvene akademije. Severi je utemeljitelj posebne algebrske šole; v svetu slovi kot največji matematik sedanjih časov. Napisal je za celo knjižnico razprav. Še v bolniški postelji, zadnja tri leta, je izdal dve debeli knjigi o algebrski geometriji.

SLEPARJI NA DELU

Državna kovnica je uradno sporočila notranjemu ministrstvu, da krožijo že od 1. januarja dalje ponarejeni kovanci po 500 lir. Ugotovili so, da mora delovati pet tajnih kovnic, ker se je pojavilo pet različnih vrst ponarejenih srebrnikov. Seveda, niso iz srebrne, temveč iz svinčene in anti-monove zlitine. Sijaj in zven imajo pa skoraj tak kot pristi kovanci. Največ tega ponarejenega denarja kroži v Milanu in Rimu. Najbolj se spoznajo po teži, ker tehtajo 2 do 4 grame manj kot pravi.

Kriv si smrti!

Grobna tišina je zajela sodno dvorano v Jeruzalemu, ko je v ponedeljek ob osmih zjutraj začel predsednik sodišča Landau brati obtožnico proti morilcu Židov Adolfu Eichmannu. Obravnava proti njemu se je začela že 11. aprila. Prekinili so jo 14. avgusta. Nato so sodniki štiri mesece proučevali na tisoče dokumentov in sestavili obsojbo. Eichmanna so obtožili, da je kriv množičnega pobijanja judovskega prebivalstva. Dokazali so mu tudi, da nosi polno odgovornost za zločine in da se ne more skrivati za Hitlerjev hrbet. Za vse točke je predvidena smrtna kazen.

Eichmann je med branjem obtožnice sedel ves blede v stekleni kletki. Od časa do časa si je kaj zapisoval. O obsodbi pa niti sam ne dvomi več. Stražnikom je dejal, naj ga obesijo na javnem trgu v opomin vsem, ki so krivi smrti bližnjega.

Boj proti lakoti

Zadnja glavna skupščina FAO (= Organizacija za prehrano in poljedelstvo) je sprejela vrsto ukrepov za pobijanje lakote

Kralj časopisov

Pred 50 leti je v New Yorku umrl skoraj popolnoma slep Joseph Pulitzer, imenovan kralj časopisov.

Njegova življenjska zgodba kaže človeka, ki se je iz nič povzpela do usmerjevalca ameriškega javnega mnenja. Kot štirinajstleten deček je prišel iz rodne Madžarske v Ameriko. Prav takrat je izbruhnila krvava vojna med severnimi in južnimi državami. Pulitzer se je udeležil mnogih bitk kot prostak na strani severnjakov. Sreča je hotela, da ga je srečal brigadni general Schurtz, lastnik nemškega tednika v St. Louisu. Potreboval je spretnega dopisnika z bojišč. Ker je Pulitzer dobro obvladal nemščino in angleščino, ga je uporabil kot vojnega poročevalca. Ta se je tako izkazal, da ga je po končani vojni vzel v uredništvo. Dvanajst let kasneje je bil Pulitzer že lastnik lista. Živa časnikarska žilica ga je silila vedno više. Posrečilo se mu je prodreti v New York in kupiti dnevnik »New York World«. Štiri leta kasneje je imel v rokah že celo vrsto časnikov, znanih pod imenom Pulitzerjev ali World koncern. S skupino dobrih sodelavcev je časopisni kralj vpejal dosti novosti v časnikarstvo. Njegovi listi so začeli kot prvi prinašati objektivni pregled dnevnih novosti. Začel je uporabljati velike naslove in podnaslove. Poleg nove oblike je pa dal tudi novo vsebino. Predvsem je zahteval od svojih urednikov resno in stvarno pisanje. Brezobzirno se je boril proti vsaki korupciji v javnem življenju. Kar so njegovi listi zapisali, je držalo kot pribito in vplivalo odločilno na javno mnenje. V politiki je sicer podpiral demokratsko stranko, a nikdar ni dopustil, da bi njegov tisk postal strankarsko trobilo.

Iz lastnega premoženja je ustanovil časnikarsko fakulteto na Columbia - univerzi. Obenem je položil denarni temelj za svetovnoznano Pulitzerjevo nagrado. Od leta 1917 dalje jo podeljujejo odličnim časnikarjem, pa tudi drugim kulturnim delavcem, ki se trudijo, da bi preko dnevnega tiska dvigali moralno in kulturno raven bralcev.

NOVICE

v letih 1962 in 1963. Združene države bodo dale na razpolago za 25 milijard lir vrednosti v prehranjevalnih sredstvih; Kanada za 3 milijarde, Danska za eno. Te podpore se bodo razdelile gospodarsko manj razvitim deželam.

Sprejet je bil tudi predlog, naj se pripravijo zaloge v blagu in denarju za 75 milijard lir vrednosti, namenjene potrebnim narodom. Za bodočnost je pa še bolj važno, da bo posebna tehnična komisija proučila splošen načrt za najbolj smotrno porazdelitev posevkov in za dvig umnega kmetijstva. Strokovnjake, plačane od FAO, bodo poslali v vse še nerazvite dežele. Za predsednika te mednarodne organizacije je za nadaljnji dve leti potrjen Švicar Louis Maire.

Zasluzen založnik

V petek je v Milanu nenadoma umrl lastnik modernega založniškega podjetja Aldo Palazzi. Doma je bil iz Benetk. Ko so mu starši že zgodaj umrli, ga je stric toliko

znaša že 86 milijonov dolarjev. Nekatere države članice se izgovarjajo, da ne bodo plačevale stroškov za Kongo, ki je že dosegal požrl 120 milijonov dolarjev. 20 milijonov pa stane vzdrževanje mednarodnih čet med Egiptom in Palestino; tam je največ jugoslovanskih edinic. V angleški zbornici so razpravljali, da bi članice prisilili k plačevanju članarine z odvzemanjem glasovalne pravice državam, ki so v zastanku. Zunanji podminister Heath je tedaj vzdihnil: »Potemtakem jo še mi zgubimo!«

Poštenjakoviči

Ni še dobro končana preiskava o sleparijah s penicilinom, že je izbruhnil v Rimu drugi škandal na visokih mestih. V Osrednjem statističnem zavodu v Rimu so nekateri uradniki ustanovili leta 1958 notranjo hranilnico in posojilnico. K njej je pristopilo vse uradništvo zavoda in izročalo svoje prihranke. Trije voditelji zadruga so obljubljali do 18 odstotkov obresti. Nekateri uradniki so lahkoverno zaupali tudi po več milijonov, tako da se je nabralo v sleparski blagajni že 32 milijonov. Člani so začeli malo sumiti, ko so si odborniki začeli graditi vile. Obresti pa ni bilo od niko-

Prihodnja - božična številka Novega lista izide na 20 straneh. Bralce opozarjamo na njeno bogato in pestro vsebino. Prinesla bo med drugim: dve izvirni noveli, pregled slovenskega političnega položaja na Tržaškem in Goriškem v letu 1961, pregled »Zelenega načrta« in številne ilustracije.

izšolal, da je postal občinski uradnik. Po nekaj letih se mu je posrečilo priti v upravo lista »L'Arena« v Veroni. Malo pred vojno je prevzel upravo dnevnika »Il Corriere della Sera«. zo vojni pa se je Palazzi postavil na lastne noge. Začel je izdajati ilustrirane časopise kot »Tempo«, »Bellezza«, »Visto«, »Successo«, ki so mu prinesli ugled in bogastvo.

Denarja ni!

Glavni tajnik Združenih narodov U Thant je podal porazno poročilo o finančnem stanju organizacije. Letošnja bilanca se bo zaključila s primanjkljajem 107 milijonov dolarjev. Večina držav, zlasti iz sovjetskega bloka, so na zastanku s članarino, kar

der. Policija je začela preiskovati in je našla v blagajni samo par starih menic. Podjetnega predsednika Licitrija so že spravili pod ključ.

Pivopivci

Doslej je bilo na splošno ukoreninjeno mnenje, da so najhujši pivopivci Nemci. Nемец pije pivo ne samo iz dvolitrskega »štifelnja«, marveč predstavlja pivopitje kar neke vrste svečan obred. Zračunali so, da popije vsak Nемец povprečno 106 litrov piva na leto. Letos so pa zgubili prvenstvo. Belgijci in Holandci jih prekašajo za devet litrov. Amerikanci so pa v isti vrsti z Nemci in kar je najbolj čudno: več vina spijejo pozimi kot poleti.

Nagrada „Kanadinsky“ za Dorazio

Mladi italijanski slikar Piero Dorazio, eden izmed šestih mladih umetnikov, ki so bili septembra nagrajeni na pariški Biennali, je dobil zdaj v Parizu 13. nagrado »Kandinsky«. To je prvič, da so to zaželeno mednarodno nagrado podelili kakemu italijanskemu umetniku.

Iz doslej še neuprizorjenega dramskega dela Josipa Tavčarja »Zeh pred smrtjo«: (na sliki) Miranda Caharija, Edvard Martinuzzi, Julij Guštin in Joško Lukeš (člani SG v Trstu).

Tržaškega

Devin:

PISMO ŠOLSKEMU SKRBNIKU

Ker šolska oblastva doslej še niso namestila na slovensko osnovno šolo v Devinu še eno učno moč, so starši otrok, ki obiskujejo omenjeno šolo, sestavili in podpisali posebno pismo šolskemu skrbniku v Trstu. Pismo je posebno odposlanstvo izročilo zadnji teden šolskemu nadzorniku g. Alojzu Boletu s prošnjo, da ga izroči šolskemu skrbniku, in dr. Venieru, tajniku Ravnateljstva urada za šolstvo prof. dr. Udini. Glasi se pa takole:

Gospodu šolskemu skrbniku v Trstu in v vednost Ravnateljstva urada za šolstvo prof. dr. Manliu Udini.

Podpisani starši otrok, ki obiskujejo osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom v Devinu — didaktično ravnateljstvo Nabrežina — se obračajo na g. Šolskega skrbnika v Trstu s prošnjo, naj na omenjeni osnovni šoli nastavi še eno učno moč.

Gospodu šolskemu skrbniku je gotovo že znano, da letos obiskuje osnovno šolo v Devinu tolikšno število otrok, da je pouk v enorazrednici nujno pomanjkljiv, kar predstavlja veliko škodo za učence. Takšno stanje nas hudo vznemirja, saj je razumljivo, da je nam staršem zelo pri srcu vzgoja naših otrok in je tudi naša dolžnost, da se zanjo zanimamo.

Zato smo prepričani, da bo gospod šolski skrbnik našo prošnjo vsestransko proučil in jo rešil tako, da bo na osnovno šolo v Devinu čimprej imenoval še enega učitelja.

Devin, 4. decembra 1961

S spoštovanjem
(Sledijo podpisi)

Nabrežina:

IZVOLITEV NOVEGA ŽUPANA

Upravni odbor občine Devin-Nabrežina je prejšnji teden sklenil, da skliče za petek 15. t. m., sejo občinskega sveta. Na dnevnem redu je le ena točka, in sicer izvolitev novega župana. Ni pa izključeno, da bodo svetovalci še na tej seji razpravljali in sklepali tudi o sestavi upravnega odbora, ker se v tej zvezi pričakujejo določene spremembe.

Seja se začne ob 18. uri.

Mavhinje:

ZA ENAKOPRAVNO RAVNANJE

Mavhinjski starši, katerih otroci obiskujejo slovensko osnovno šolo v vasi, še vedno vztrajajo pri zahtevi, naj šolsko skrbništvo v Trstu poskrbi, da se na omenjeni šoli čimprej nastavi še en učitelj. Kot je znano, je letos v Mavhinjah 16 šoloobveznih otrok, zanje pa je bila določena le ena učna moč, tako da smo ostali pri lanskoletni enorazrednici, čeprav je število učencev letos večje.

Te dni smo pa slišali, da je bil za 11 otrok na italijanski osnovni šoli v Riemannjih — občina Dolina — prav zadnje čase imenovan še en učitelj, tako da sta na tej šoli nastavljeni dve učni moči. Zato se starši iz Mavhinj upravičeno lahko vpra-

šamo, kako je mogoče, da šolska oblastva doslej še niso poslala v našo vas še enega učitelja in se niso torej pri nastavljanjih držala enakih kriterijev tako za slovenske kot italijanske šole.

Zaradi tega se ponovno obračamo na šolskega skrbnika z zahtevo, naj čimprej imenuje tudi za Mavhinje še enega učitelja, ker je to nujno potrebno in ker tako med drugim zahteva načelo enakopravnosti med obema narodnostima, ki živita na tem ozemlju.

OBLETNICA PADLIH

Jutri bo minilo dvajset let, odkar so padle na Opčinah žrtve pobesnele fašistične vladavine. Svoja mlada življenja so darovali Pinko Tomažič, Simon Kos, Ivan Ivančič, Ivan Vadnjal in Viko Bobek. Junaško so stopili pred puške črnega oddelka neustrašeni borci za pravice svojega ljudstva. Strelili na Opčinah so odjeknili v vseh slovenskih srcih. Skrčila so se v bolesti, a niso prenehala utripati, marveč so sprejela testament padlih in pesti so zgrabile za njih orožje. Petorica, ki je pred dvajsetimi leti poslednjič zrla na slovensko zemljo, je pokazala pot v svobodo. Njih imena pa bodo nesmrtno živela v sijajnem spominu.

STAVKA

SREDNJEŠOLSKIH PROFESORJEV

Sindikatski slovenske šole se je pridružil stavkovnemu gibanju, ki so ga začele sorodne italijanske sindikalne organizacije, in sklenil, da v sredo in četrtek, to je 13. in 14. t. m., stavkajo tudi profesorji slovenskih srednjih šol na Tržaškem.

V začetku je bila za omenjena dneva določena tudi stavka učiteljev, a je bila naposled preklicana, ker so pristojna oblastva pristala na razgovore s predstavnikami učiteljskega o izboljšanju plač in o drugih stanovskih problemih. Tudi srednješolski profesorji se potegujejo za splošno izboljšanje prejemkov.

Nova krstna predstava Slovenskega gledališča

V soboto, 16. decembra, ob 21. v Avditoriju v Trstu

Anton Pavlovič Čehov

»NA VELIKI CESTI«

Dramski mozaik v dveh delih priredil Jože Babič
Prevedel: JANKO MODER

Režiser: JOŽE BABIČ • Glasba: PAVLE MERKU
Scenograf: inž. arh. ERNEST FRANZ

Osebe:

Tihon Jevstignejev: Danilo Turk — Semjon Serg. Borcov: Joško Lukeš — Marja Jegorovna: Nora Jančič — Savva: Stane Raztresen — Nazarovna: Zlata Rodošek — Jefimovna: Leli Nakrst — Fedja: Stane Starešinič — Jegor Merik: Julij Guštin — Kuzma: Edvard Martinuzzi — Kočijaž: Lojze Milič — Glas iz kota: Dušan Jazbec — Vasilij Vasiljevič Svetlovidov: Modest Sanein — Nikita Ivanovič: Josip Fišer — Ivan Ivanovič Tolkačev: Rado Nakrst — Alek. Aleksejevič Muraškin: Livio Bogatec — Ivan Ivanovič Njuhina: Silvij Kopal

Ponovitev:

V nedeljo, 17. decembra, ob 10. matineja za dijake.
V nedeljo, 17. decembra, ob 17.

Prodaja vstopnic od petka, 15. decembra dalje v Tržaški knjigarni, Ulica Sv. Frančiška 20, ter eno uro pred pričetkom predstav v baru »Moscolina« (nasproti Avditorija)

Anton Pavlovič Čehov

OB TRAGIČNI SMRTI SOVODENJSKIH FANTOV

Nepopisna žalost je objela naše ljudi, ko smo zvedeli za tragično nesrečo, pri kateri sta izgubila življenje dva naša fanta najlepših let. Ko si govoril z njima, si lahko brž opazil, kako bujna, vedra življenjska sila je kipela iz njih oči.

Skoro bi ne verjeli, da se je Miro Cijak poslovil od nas tako hitro. On, ki mu je iz ust kipelo vedno veselo pripovedovanje. Vesela ga je bila tudi mlada sosedinja Sonja. Vse je kazalo, da bosta skupno stopila na lepo življenjsko pot. Smrt pa ga je ukradla njej in nam. Koliko žalosti in gorja se je razlilo na mirno sovodenjsko vas in vso bližnjo okolico.

Marjan Franzot, ki je imel komaj 19 let, je tudi izdihnil svojo dušo v nedeljo zjutraj. Bila sta z Mirotom dobra prijatelja. Mnogo prostega časa sta prebila skupaj. Tako je bilo tudi tisti sobotni večer, ko je Marjan s svojo lambreto peljal Mirotu proti Gorici. V Standrežu pri Pilošču ju je čakala smrt. Peric Jožef, bivajoč v Standrežu, se je zaletel z avtomobilom v mladeniča. Kakor znano, je bil Cijak na mestu mrtev, medtem ko je Marjan nekaj ur kasneje izdihnil v goriški bolnici.

Neprevidni avtomobilist Peric je že pred leti ubil neko žensko in ranil več drugih oseb z avtomobilom. Zato so ga tudi zaprli in čaka na obravnavo. Ta udarec je za nas premočan, da bi ga mogli mirno prenesti.

Pogreb nesrečnih fantov je bil ob treh popoldne v ponedeljek ob veliki množici iz vasi in okolice. S tem so ljudje še bolj dokazali, kako priljubljena sta bila fanta. Čeravno njiju telesi že počivata v zemlji, drug poleg drugega kakor sta bila v življenju vedno skupaj, vendar bosta v naših srcih vedno živela. Užaloščenima družinama pa izrekamo ob tolikšni izgubi naše najgloblje sožalje.

ST. MAVER

Pred nekaj dnevi so se pomenkovali naši možaki o vaških zadevah, zlasti kar se tiče javnih del in popravil. Ugotovili so, da so pred volitvami naši občinski in pokrajinski zastopniki večkrat obiskali naše vasi in obljubljali marsikaj, ko bodo izvoljeni.

Hanalška dolina

TRBIŽ

V 20. stoletju bi si človek ne mogel predstavljati, da morajo nekateri reveži umirati, ko jih podgane zró. Takšna žalostna smrt je doletela 63-letnega upokojenca Franceta Kravanjo v Trbižu. Revež je prebival sam v bedni sobici razpadajočega bivšega kospica v ulici Dante. Tam stanuje več družin, ki žive od javne miloščine. V hiši manjkajo celo potrebna stranišča, po tem si lahko predstavljate življenje tistih siromakov.

Kravanj je ni bilo nekaj dni do nedeljana spregled. Ob treh popoldne je neki so stanovalec potrkal na sosedova vrata. Ker se ni nihče oglasil, je po lestvi splezal do okna in je opazil reveža, mrtvega na postelji. Poklicali so orožnike in zdravnika, ki je ugotovil, da je Kravanja mrtev že dva dni. Mrtvo truplo je pa že bilo obgrizeno od podgan.

Po volitvah se pa ni še nihče prikazal, da bi poizvedel za naše potrebe in težnje. Spominjamo se, da so prejšnji občinski možje, med temi tudi g. Bratuš in celo župan, večkrat prišli v št. Maver in pokazali zanimanje tudi za naš konec, ki vendar spada pod Gorico. Ljudje in volivci se ne zadovoljijo več s samimi obljubami.

KULTURNO DELO

Goriško mesto je že od nekdaj slovelo po svoji literarni in kulturni tradiciji. Že pred prvo svetovno vojno so meščani obeh narodnosti razvili živahno kulturno udejstvovanje. Gorica je v slovstvenem delovanju tekmovala z Ljubljano, kakor so italijanski Goričani prekosili v tem oziru Videm.

Zadnje čase je pa ta živahnost bolj uplahnila. Slovenci imamo nekaj, le če pride go stovat tržaško gledališče, someščani italijanske narodnosti se udejevujejo z redki mi koncerti ali razstavami umetniške ali zgodovinske vsebine. V kavarni Teatro ali v galeriji se od časa do časa odpro vrata za take namene.

Razstave večjega obsega smo zadnji dve leti imeli možnost ogledovati v Attemsovi palači na Kornu. Po zaslugi muzejskega ravnatelja je bila odprta razstava umetnin in starin iz Gorice 18. stoletja; lani so goriški ljubitelji starin dali na razpolago svoje dragocene zbirke za slično razstavo.

Zdaj se pa menda pripravlja, tudi po pobudi muzejskega skrbništva razstava umetnin in starožitnosti iz goriškega življenja v 19. stoletju. To je seveda šele načrt, ki se bo morda uresničil šele prihodnje leto.

Prav tu pa bi radi dostavili malo pripombo: ali bi ne bilo mogoče, da bi bil k sodelovanju pri bodoči razstavi povabljen tudi slovenski goriški živelj? Iz svoje ljudske kulture bi imel marsikaj pokazati.

JEZUITJE V GORICI

V nedeljo je jezuitski red v Gorici obhajal z velikimi svečanostmi obletnico svojega delovanja v mestu. V Gorico so jezuitje prišli na poziv avstrijskih vladarjev že leta 1615, da bi zajezili val luteranstva in vzgajali plemiške in meščanske sinove v pravem katoliškemu duhu. Najprej so se naselili pri cerkvi Sv. Ivana. Samostan in kolegij so pa imeli v prvi hiši na levo. Kasneje so se s kolegijem preselili v prostore, kjer je danes državna knjižnica. Samostan so pa imeli pri cerkvi Sv. Ignacija, kjer stoji danes palača Zavoda za socialno skrbstvo. Med prvimi jezuiti v Gorici je deloval tudi slovenski učenjak, zgodovinar Martin Bavčer.

Red je po mnogih pretresljajih prenesel svoj sedež v bližino cerkve Srca Jezusovega, kjer je še danes. V spomin na svoje skoraj 350-letno delovanje je v nedeljo odprl novo moderno poslopje v ulici Nizza. Namenjeno je zbirališču za mladino in pa kot sedež verskih in katoliških kulturnih organizacij. Pri slovesni otvoritvi, katere so se udeležili številni predstavniki javnega življenja, so bivši gojenci jezuitskih za vodov predstavili na odru v sedemnajstih slikah zgodovinski razvoj jezuitskega delovanja. Z novim katoliškim središčem si

Iz Goriške

obeta Družba pridobiti velik vpliv na vodilno italijansko katoliško plast v Gorici.

TRŽIČ

Že od sobote se ne govori v Trziču o drugem kot o skrivnostni smrti obeh prijateljev Bruna Costanzija in Darija Faresija. Kot je znano, sta šla oba prijatelja — ka pitana dolge plovbe — v soboto popoldne na izlet po tržiškem zalivu. Plula sta na majhni, moderni jahti z jadri in motorjem. V soboto okoli treh popoldne je samotna jadralka srečal na odprtem morju poveljnik nekega vlačilca. Od tiste ure ni bilo več sledu za obema tovarišema, ki sta v pomorskih krogih zelo znana tudi kot lastnika pomorske agencije. Pogrešanca so iskali celo s helikopterji. Doslej so pa našli le eno rokavico, krmilo ladje in so opazili trup jahte, zarit v morskno blato. Kje sta pa vsaj trupli obeh, je še skrivnostna uganka.

PEVMA

Kar čudno se nam zdi, da je slepa boginja sreča obiskala tudi naše naselje. Ne rečemo, da niso tudi pri nas navdušeni igralci na nogomet, konjske dirke, pa tudi na loterijo. O kakih velikih zadetkih pa nismo slišali do prejšnjega tedna. Naš sosed Jože Komavli, znani knjigoveški mojster pri bivšem podjetju Paternolli, zdaj Bressan, si kupi vsako soboto za sto lir upanja na srečki za nogomet. Prejšnji teden je več dni nosil listek v žepu. Proti koncu tedna ga je le pogledal in je z začudenjem ugotovil, da je zadel nad pol milijona lir. Čeprav sam ne pokuša vina, je zbral prijatelje na kozarček, da praznujejo prihod slepe sreče tudi v Pevmo.

BOLJ NA LEVICO

Goriška skupina krščansko demokratske stranke se je v nedeljo zbrala, da izvoli odposlanca za oba strankina kongresa, ki bosta v decembru in v januarju. Večino, to je 75 odstotkov glasov, je odnesla lista tako imenovanih srednjih levičarjev. To skupino vodi goriški poslanec Martina. Manjšino, to je 25 odstotkov glasov, je pa dobila lista demokratičnega centra, ki jo vodi dr. Fornasin. 19 odposlancev bo torej predstavljalo na strankinem zboru bolj na levo usmerjene volivce, 10 pa sredince.

Izid teh volitev je zbudil zlasti pri nekdanjih goriških demokristjanskih veljakah določeno zaskrbljenost. Mlada struja s socialnim poudarkom prihaja do veljave.

DOBRI ŽELODCI

Andrejev semenj je že pri koncu. Sejmarji in kramarji delajo obračune. Kupčij ni bilo prav veliko. Najbolj se še lahko pohvali oddelek za pokušnje vina, katerega je s sodelovanjem občinske uprave organiziralo Kmetijsko nadzorništvo. V dveh dneh so na stojnicah na pokritem trgu iztočili 55 hektolitrov vina. Obiskovalci, katerih je bilo 22 tisoč, so pospravili tri stote različnih vrst salamov ter 450 kg ocvrtih rib. Izvedenci pa pravijo, da so lanski obiskovalci popili 15 hektolitrov vina več kot letos. Letos je vino namreč močnejše in so se ga veseli Goričani in njih sosedje prej naveličali.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Neupravičena ura“ v Avditoriju

»Slovenski oder« je uprizoril v nedeljo popoldne v dvorani Avditorija veseloigro v petih dejanjih »Neupravičena ura«, katere avtor je malo znani Stefan Bekeffi. Tako smo imeli po daljšem času spet priložnost videti mladi ansambel »Slovenskega odra« v dvorani v središču mesta. »Slovenski oder« pa medtem ni držal križem rok, ampak je s to komedijo in še z nekaterimi drugimi igrami nastopal v raznih krajih tržaške okolice, na Goriškem in tudi v Celovcu.

Nezahtevna, že kakih trideset let stara, a še vedno učinkovita komedija je nudila po večini mladim igralcem dovolj možnosti, da so se razživeli na odru, čeprav ni mogoče reči, da so z njo nudili tudi največ, kar zmorejo. Imeli smo prej nasproten vtis. Namreč, da bi bilo škoda, če bi se omejevali na taka umetniško nezahtevna dela, ki hočejo samo zabavati. Zato upamo, da jih bomo lahko kmalu srečali tudi v težjih vlogah. In predvsem v delih, ki bodo zahtevala od njih mnogo večjo mero umetniškega napora.

Za tokrat lahko rečemo, da so nam nudili dve uri in pol prijetnega razvedrila. Dejanje se dogaja menda na Dunaju v letih po prvi svetovni vojni in glavne junakinje v njem so študentke neke ženske gimnazije, ali pravzaprav tista med njimi, ki se ne nadno poroč s precej starejšim zdravnikom in je prisiljena igrati ugledno damo z mnogovrstnimi družabnimi dolžnostmi, pri tem pa je po svojih letih in miselnosti še vedno samo gimnazijka. Zato tudi ni nič čudnega, da jo premaga skušnjava, da se spet naskrivaj vpiše v gimnazijo, kar povzroči celo vrsto hudih zapletljajev, a se seveda vse srečno izteče, kot se za komedijo spodobi.

Vloga te gimnazijke in hkrati »gospe svetnikove« je ljubko in živahno odigrala Miranda Lavrenčič. V posebno zaslugo ji lahko štejemo, da je znala držati pravo mero med komičnim in resnim in da ni nikjer pretiravala. Njena igra je bila naravna in sproščena. Nekoliko preveč tog je bil morda Drago Stoka kot njen mož doktor, čeprav je njegova vloga zahtevala od njega precejšnjo porcijo resnosti in modrosti. Anica Pertot kot mati njegove žene je bila čisto dobra v svoji rahlo karikirani vlogi, medtem ko je bil njen mož Saša Rudolf kljub sivim lasem nekoliko premladosten, a ni padel iz okvi-

Polemika o ljubljanski Operi

Te dni se je vnela polemika o repertoarni politiki ljubljanske Opere. Znani kritik Bogdan Pogačnik je v ljubljanskem dnevniku »Delo« ostro napadel vodstvo Opere zaradi njegovega dozdevno kratkovidnega delovanja, češ da je škodljivo za uveljavljanje slovenske opere in slovenske glasbene umetnosti v svetu. Bogdan Pogačnik med drugim očita vodstvu Opere, da je preprečilo znanemu slovenskemu Oktetu desetdnevno turnejo po Sovjetski zvezi v okviru sporazuma o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, ker ni dalo dopusta dvema pevcema, ki sta člana opernega ansambla. Opernemu vodstvu očita tudi, da ima trenutno na repertoarju eno samo delo, namreč Cimarosa »Tajni zakon«. »Dejstvo je, da... ljubljanska Opera po svojem uspehu na Nizozemskem ni sprejela ponudbe za ponovno gostovanje; da so se v Parizu zanjo zanimali, če bi imela na repertoarju kako značilno slovansko opero; da je Jugokonzert (osrednje jugoslovansko organizacijsko telo za koncerte) letos nudil ljubljanskemu baletu gostovanje v Italiji...« piše Bogdan Pogačnik, nakar nadaljuje: »Edino, s čimer so se letos v ljubljanski Operi resno ukvarjali, je bilo predvideno gostovanje v Salzburgu, a še to je odpadlo, ker se je ugotovilo, da imajo pri organizaciji tega festivala svoje prste današnji Jugoslaviji sovražni elementi.«

Bogdan Pogačnik tudi omenja, da število abonmentov v Operi vidno upada, čemur je delno iskati vzrok po njegovem mnenju v repertoarju Opere, pri čemer pa vodstvo Opere že nekaj let ni smatralo za potrebno, da se o tem javno pogovori z občinstvom — pripominja kritik.

Pogačniku je odgovoril v »Delu« upravnik Opere Zebre in zavrnil njegove trditve, očitajoč Oktetu oziroma njegovima članoma iz opernega ansambla, da se ne ozirajo na koristi Opere, ampak mislijo samo na svoje uveljavljanje.

ra skupne igre ter je svojo vlogo v splošnem dobro rešil. Kot tip v hčerko zaljubljenega očeta je bil kar prikupen. Sobarica je bila klasično modeliran tip tega neizogibnega lika vsake tradicionalne komedije. Igrala jo je Maja Pertot. Enega igralsko najboljših likov, če ne sploh najboljšega, pa je ustvarila Mariuča Oficija v vlogi razborite, domišljave in vendar v bistvu zelo simpatične osmošolke, ki se predzno vtakne v vsako situacijo in ji doda nekaj popra ter jo pomaga zaplesti. Zelo dobra je bila tudi Stana Oficija v vlogi profesorice Wurm. Dober profesorski lik je ustvaril Aleksej Pregarc. Karakterističen je bil tudi Jurij Slama v vlogi razrednika. V njem tiči prav dober igralski talent, ki se zna živjeti v vlogi. Marija Mislej in Edi Košuta sta kot mož in žena, doktorjeva prijateljica, čisto zadovoljila. Nekoliko pretiran je bil lik mladega zaljubljenega inštruktorja Jožeta Pirjevca, kljub temu pa je pokazal morda največjo mero originalnosti, poleg Stane Oficije, v kreiranju svojega lika. Moral bo še najti pravo mero. Tudi drugi igralci so zadovoljili in občinstvo ni varčevalo s priznanjem.

V splošnem lahko rečemo, da je Slovenski oder dobro vigran ansambel s talentiranimi mladimi igralci in z nekaj rutiniranimi starejšimi močmi, ki pa bi se moral kolaudirati tudi v težjih delih, da bi končno prerastel diletantski okvir. Režija Jožeta Peterlina je bila korektna in skrbna v podrobnostih.

V okviru kulturne izmenjave

Beneško gledališče »La Fenice« je doživelo v Beogradu sijajen uspeh, kjer je ob popolnoma razprodanih vstopnicah izvajalo »Bohena«, »Traviato« in »Tajno poroko«. Oseben uspeh je dosegel tržaški dirigent Nino Verchi, kot dirigent orkestra. Med pevci, ki so nastopili v zadnji operi je še druga Tržačanka, kontraaltistka Rosa Laghezza.

Pobuda, ki je bila kronana s tolikim uspehom beneškega »La Fenice«, je imela svoj odmev tudi v Trstu, kjer pripominjajo, da bi Operna ustanova bližnjega lagunskega mesta mogla odtrgati našemu mestu njemu lastno vlogo: širjenje italijanske kulture v sosednje države. To pa toliko bolj, ker so v skupini »Fenice« tudi tržaški dirigenti in umetniki. Gostovanje beneške Opere v Jugoslaviji je brez dvoma pozitivno dejstvo. Lahko pa bi predstavljalo pobudo tudi za Trst.

V četrtek pa je pel v tržaškem Verdijevem gledališču v Wagnerjevi operi »Tristano in Isotta« hrvaški baritonist Tomislav Neralič, in sicer v vlogi Kurnevalda. V tržaškem Verdiju je že pel pred dvema letoma v osebi Walterja v »Walkiriji«.

Izročili so Nobelove nagrade

V dvorani koncertnega doma v Stockholmu so v nedeljo slovesno izročili Nobelove nagrade letošnjim odlikovancem med katerimi je, kot znano, tudi Jugoslovian Ivo Andrić. Slovesnosti se je udeležil švedski kralj Gustav Adolf VI. in člani njegove družine. Med zvoki fanfar in nato »poloneze« so stopali v dvorano letošnji nagrajenci, njim nasproti so posedli člani švedske Akademije znanosti in umetnosti, ki podeljuje nagrade, ostali prostor v dvorani pa so zasedli predstavniki švedskih univerz in številne druge odlične kulturne osebnosti, medtem ko so galerije napolnili švedski in tuji časnikarji in fotoreporterji. Uvodni slavnostni govor je imel predsednik Nobelovega sklada, profesor Arne Hise-lius, ki je med drugim omenil, da so letos šestdeseti podelili Nobelove nagrade. Naglasil je napredek, ki je bil dosežen v svetu v teh šestdesetih letih, katerega pa uživa šele del človeštva, medtem ko ostali del živočari še v slabih življenjskih razmerah. Rekel je tudi, da največja znanstvena odkritja na žalost niso služila samo sreči človeštva, ampak pomagajo kovati orožje za njegovo uničenje.

Nagrajenci so prejeli zlate Nobelove plakete iz rok švedskega kralja. Po vrsti so stopali h kralju, potem ko jih je kaka ugledna osebnost predstavila in omenila njihove zasluge. Ivo Andrića je predstavil tajnik švedske Akademije dr. Anders Oesterling. Precej na široko je seznanil navzoče z Andrićevim književnim delom, zlasti z romani »Most na Drini«, »Travniška kronika« in »Gospodična«.

Pirandellove proslave

V Agrigentu so bile v soboto in nedeljo proslave za 25. obletnico smrti dramatika in pisatelja Luigijsa Pirandella. V soboto dopoldne so priredili na mestni občini sprejem na čast delegaciji mesta Bonn, v kateri je bil tudi tamkajšnji župan. V Bonnu je namreč Luigi Pirandello študiral univerzo. Slavnostni govor na popoldanski proslavi je imel pisatelj Bonaventura Tecchi. Ustanovili so tudi mednarodno Pirandellovo knjižnico, kateri so izročili kulturni atašeji nekaterih veleposlaništev v Rimu prevode del velikega dramatika iz Agrigenta. V soboto zvečer so priredili koncert skladb, ki so jih navdihnila Pirandellova dela. Izvajal jih je sicilski simfonični orkester.

V nedeljo so prenesli Pirandellov pepel v žari iz dosedanega groba na kraj, ki ga je določil Pirandello. Zaro so položili v votlino v skali pod pinjo na polju, imenovanem Caos. Temu obredu so prisostvovali najvišji predstavniki mesta Agrigenta in mnoge odlične osebnosti italijanskega kulturnega življenja, med njimi pesnik Salvatore Quasimodo. V nedeljo so priredili tudi nastop, na katerem sta igralca Edda Albertini in Turi Perro recitirala iz Pirandellovih del.

V okviru teh proslav so podelili tudi prvo mednarodno nagrado »Luigi Pirandello« v znesku milijon lir. To nagrado je ustanovil italijanski Pirandellov odbor in je bila namenjena italijanskim in tujim avtorjem še neobjavljenih esejev o gledališkem in pripovednem delu slavnega sicilskega pisatelja. Nagrado si delita Italijan Arcangelo Leone de Castris in Nemeč Franz Rauhut. De Castris je v svojem eseju globoko analiziral mladostna Pirandellova dela in prikazal zlasti eksistencialističen značaj njegove miselnosti.

USIS pod novim vodstvom

Te dni je prispel na obisk v naše mesto novi ravnatelj USIS, to je ameriške poročevalske službe v Italiji, in svetovalec za javne zadeve pri ameriškem veleposlaništvu v Rimu, Joseph B. Phillips. Napravil je vljudnostni obisk pri tržaškem županu v spremstvu tukajšnjega ravnatelja USIS, Johna W. Shirleyja. Zahvalil se je županu Franzilu za uspeh pobude, da bi ustanovili v Trstu italijansko-ameriško društvo, ki naj bi krepilo vezi med tukajšnjim prebivalstvom in Združenimi državami in ki bo, kot znano, tudi prevzelo delo dosedanega USIS in njegovo knjižnico.

Ravnatelj USIS John Shirley je na čast novega ravnatelja ameriške poročevalske službe v Italiji, Josepha Philipsa, priredil slavnosten sprejem, ki so se ga udeležili med drugimi župan Franzil, ameriški konzul Cowles in odborniki italijansko-ameriškega društva.

»Na vaši nagradni diplomii piše, da ste dobili Nobelovo nagrado za epsko silo, s katero ste opisovali motive in usode iz zgodovine svoje dežele.« je izjavil Oesterling. »Švedska akademija vas z veseljem nagrajuje, kot zaslužnega predstavnika jezikovnega območja, ki doslej še ni bilo zastopano v vrsti nosilcev teh nagrad.«

Nobelove nagrade so prejeli poleg Iva Andrića profesorja Robert Hofstadter in Rudolf Mössbauer, za fiziko, dr. Melvin Calvin za kemijo in dr. George von Bekesy za medicino.

V nedeljo so v Oslu podelili Nobelovo nagrado tudi južno-afriškemu črnskemu voditelju Albertu Luthuliju in spominu bivšega glavnega tajnika OZN Daga Hammarskjöldida. V Hammarskjöldovem imenu je sprejel nagrado švedski veleposlanik.

Pomembna Rebulova razprava

Kot posebni odtis v obliki brošure je izšla obširna razprava »La divina commedia nelle traduzioni slovene« (Divina Commedia v slovenskih prevodih), ki jo je napisal tržaški pisatelj Alojz Rebula in je bila objavljena v osmi lanskii številki revije »Ricerche slavistiche«. Razprava obsega 54 strani revijske oblike. V njej je Rebula kritično obdelal vse slovenske prevode velike Dantejeve pesnitve, od najbolj znanih pa do skoraj nezanih in pozabljenih.

GOSPODARSTVO

Razbarvanje in barvanje vin

Večkrat nas barva vina ne zadovoljuje. Včasih je premočna — vino je preveč barvano — včasih pa je premalo poudarjena, tako da je vino premalo barvano in je prebledo. V vseh teh primerih pomoč ni težka.

Razbarvanje premočno barvanih vin

Navadno so premočno barvana le bela vina. Ta so ali preveč rumena, ker so bila po trgatvi preveč časa skupaj s tropinami, ali pa so v dotiku z zrakom dobila umazano rumeno barvo. Zgodi se tudi, da imajo bela vina nekoliko rdeče barve, ker sta bila mošt ali mlado vino v posodah za rdeče-črno vino, ali ker je bilo med grozdem nekaj črnega ali iz kakšnega drugega vzroka. V teh primerih — zlasti če je vino za prodajo — moramo vina razbarvati.

Če ima vino le nekaj preveč barve, ga popravimo že s samim žveplanjem ali z dodatkom enosvine, kalijevega metabisulfitu ali žveplove kisline. Glavna sestavina vseh teh snovi je žveplo, ki je znano razbarvilo (razbarvanje češenj!).

Če pa moramo odvzeti vinu precej barve, moramo uporabljati močnejša sredstva in sicer predvsem kemično čisto lipovo oglje ter kostno oglje. Lipovo oglje, ki ga imenujemo tudi »eponit«, uporabljamo za popravilo vin, ki imajo okus po plesni. Kakršnakoli količina tega oglja odvzame vinu precej barve in marsikdaj tudi mnogo preveč, tako da ga moramo zopet barvati. Zgano kostno oglje pa služi samo za razbarvanje vin. Količine lipovega in kostnega oglja, ki so potrebne za pravilno razbarvanje, so različne in so odvisne od večje ali manjše hibe vina. Kakšenkrat zadostuje 50 gramov na hl, včasih pa ne zadostuje niti štirikratna količina. Odmerjeno količino prahu premešamo v brentici z nekoliko litri vina, zlijemo v sod in dobro premešamo. Pravilno ravnamo, če čez kako uro ponovno premešamo v sodu, potem pa vino pustimo na miru najmanj 5 dni in ga šele nato pretočimo.

Barvanje bledih vin

Le redkokdaj so bela vina prebleda, da bi jih bilo treba barvati. Vendar se to zgodi, posebno če smo z lipovim ogljem jemali vinu vonj in okus po plesni ali kakšen drug neprijeten vonj.

Za barvanje prebledih belih vin sicer lahko kupimo že pripravljeno barvo, a najbolje je, da si jo sami pripravimo s praženim oziroma žganim sladkorjem (karamel). V ta namen stremo v ponev določeno količino sladkorja in ga pražimo vrh štedilnika pri majhnem ognju ter stalno mešamo s kakšno leseno žlico. Sladkor se začne topiti in polagoma pridobiva vedno bolj temno barvo, končno pa se začnejo delati mehurčki in karamel se hoče dvigniti. Takrat odstranimo ponev z ognja in zlijemo vrh karamela nekaj vrele vode, v kateri se karamel raztopi. Tako dobimo primerno sredstvo za barvanje belega vina. Na karamel, ki smo ga dobili iz pol kg sladkorja, zlijemo navadno liter vrele vode. Tako pripravljeno barvo zlijemo v sod in vse skupaj dobro premešamo. Na vsak način bi

bilo najbolje, če bi takoj zadeli pravilno količino barve, a to je skoraj nemogoče. Zato je bolje, da zlijemo med vino prvič malo barve, ker jo lahko zmeraj dodamo, medtem ko je težko odvečno barvo odvzeti, ker bi morali v tem primeru vino razbarvati.

Rdeča oziroma črna vina moramo bolj pogostoma barvati, ker nekateri odjemalci želijo zelo črna vina, večkrat pa so ravno najbolj zlahotna črna vina — merlot — premalo barvana.

Za črna vina prideta v poštev zlasti dve sredstvi: enocianina in prah Bordeaux. Enocianino dobivajo iz lupin črnega grozja — gre torej za pristno grozdno barvo, medtem ko je prah Bordeaux kemični izdelek. S prahom se v Italiji in Franciji ne smejo barvati črna vina, ker je v obeh državah na razpolago dovolj močnih in zelo barvanih črnih vin za mešanje. Od tega ima korist Južna Italija, ker hočejo doseči, da bo ta revna dežela lažje prodala svoja močna vina za rezanje s šibkimi iz Severne Italije. Tako v Italiji kot v Franciji pa je prah Bordeaux dovoljen za barvanje drugih živil in tudi likerjev. V ostalih državah je prah Bordeaux dovoljen tudi za barvanje črnega vina. Uporaba je zelo enostavna: odmerjeno količino premešamo z brentico vina, potem zlijemo v sod in v sodu dobro premešamo. Količina prahu Bordeaux ni vedno enaka, kar je odvisno od večje ali manjše bledosti vina in od jakosti prahu. Kakšenkrat zadostuje 1/2 grama prahu za barvanje enega hl vina, včasih pa sta potrebna kar 2 grama.

Enocianino dobiš v trgovini v obliki prahu ali tekočine. Navadno se uporablja tekočina, ker je opravilo bolj enostavno in se ista kar premeša z vinom, medtem ko

je potrebno enocianino v prahu raztopiti v alkoholu in potem razredčiti z vinom ter primešati med ostalo vino. Količina enocianine je odvisna od njene kakovosti in bledosti vina, ki ga hočemo barvati. Navadno zadostuje 1/2 litra enocianine za barvanje enega hl vina, kakšenkrat pa je potrebno količino podvojiti ali še bolj pomnožiti. Dobro je, da je enocianina v tekočini popolnoma nevtralna glede okusa, kar pomeni, da na okus sploh nič ne vpliva in ne škodujeta niti 2 litra enocianine na hl vina. Dobro je tudi, da je enocianina v tekočini sorazmerno poceni in navadno celo cenejša kot vino, tako da se s stroškom za enocianino nič ne izgubi, ker se poveča tekočina barvanega vina.

Pri barvanju vina pa je važno tole: tega opravila ne smemo izvršiti, dokler je vino v kipenju, tudi tihem, ker bi vino takrat barvila ne sprejelo, ampak vrglo v drožje. Barvati smemo vina šele po prvem pretakanju, ko so se že kolikor toliko ustalila, najbolje od januarja dalje.

—0—

PROIZVODNJA SLADKORJA V ITALIJI

Po podatkih Zveze pridelovalcev sladkor ne pese je bilo letos s to kulturo obdelanih 225.207 ha ali kakih 5.000 ha manj, kot je bilo dogovorjeno. Pridetek pese je znašal 67 milijonov stotov, iz katerih bodo dobili 8.400.000 stotov sladkorja. Ta količina in sladkor, ki ga bodo dobili še iz melase, bosta zadostovala za potrebe v državi. Predvi devajo pa, da bo konec sezone v skladiščih enaka količina sladkorja, kot je bila letos.

BOROV PRELEC

nima svojih gnezd samo na borovcih, ampak na vseh iglavcih. Pri nas pa je najbolj razširjen na borovcih. Že sedaj začnimo borbo proti temu škodljivcu. Najbolje je imeti žične škarje, s katerimi dosežemo tudi vrhe. V vlažnih dneh odrežemo gnezda, katere vlovimo v podstavljene vreče iz najlona oziroma polietilene, te pa potem izpraznimo na ogenj.

ŽENA IN DOM

DA BOSTE LEPO PRAZNOVALE BOŽIC IN NOVO LETO

24. in 31. december: dva datuma, o katerih se govori vsako leto že nekaj tednov prej. Ne bomo tu omenjali raznih tort in jedi, ki jih pripravljamo za te praznike, ampak bomo raje posvetile nekaj pozornosti okrasitvi stanovanja.

V vsakem stanovanju naj bo božično drevesce, ki mora biti resnični prebivalec gozda in ne eden tistih krhklih in odvrtnih borov iz zelenega papirja, postavljenih v belo vazo. Poleg drevesca morajo biti tudi Jezušček, ki gleda iz slame pod vejami božičnega drevesca, in njegovi starši ter pastirji.

Drevesce naj ne bo toliko visoko, da ga ne morete okrasiti, kajti večjo vrednost ima majhno in skrbno okrašeno drevesce, kot pa veliko drevo s praznimi vejami. Lepo okrasiti drevesce ne pomeni nakopičiti na njem vse drobnarije in steklene predmete, ki smo jih nakupili na trgu. Lahko najdemo nekaj bolj veselega: bele in rdeče trakove, raznobarne svečke, razne živali, angele, zvezde, ki smo jih same pripravile. Težko? Ne! Dovolj je, da narišemo robove živali ali podobno na lepenko, nato jih zrežemo, zalepimo na lepenko nekoliko raznobarnega papirja — in to je vse. Zelo lepi so tudi raznobarni borovi češarki, ki smo jih namočili v barvilo. Poleg tega lahko obesimo na drevesce kako igračko, mrežo ali čokoladne obeske. Z vsem tem pa ne smemo pretirati!

Božična darila, če niso prevelika in teška, naj bodo obešena na najnižjih vejah drevesca. Če je daril mnogo, naj bodo postavljena ob drevescu v obliki piramide. Pazite, da bodo uhani v veliki škattli za klobuke, rokavice v tako veliki škattli, da bi lahko bil v njej cel kožuh. Vse naj bo zvezano z zlatimi trakovi.

Pri mizi je lepo, da je na krožniku vsakega gosta božični motiv, ki bo služil vsakemu za spomin. Sredi mize naj bodo svečke ali pa borovi češarki, borove vejice, deteljica ali pa rdeči tulipani. Če ste prejeli mnogo voščil, obesite jih na zlate niti, ki ste jih stegnile iz enega kota sobe v drugega. Voščila so lahko obešena na stropu s pomočjo lepljivega papirja.

Za Silvestrov večer bo stanovanje še bolj okrašeno, ker 31. december mora biti zares vesel praznik. Skušajmo torej ustvariti to veselo razpoloženje.

Pazite, da odstranite pravočasno svečke, ki so se že obrabile, steklene predmete, ki so se morda razbili, ali vejico, ki se je posušila.

Zidove okrasite z raznobarnimi trakovi in borovimi vejicami. Predvsem ne pozabite ugasniti luči opolnoči. Nato naj pokajo zamaški šampanjskih steklenic, naj vas razveseljujejo umetni ognji, naj blestijo umetne zvezdice... veselite se in zaplešite, saj je okolje nalašč pripravljeno za vaše veselje.

O. M.

R. Ne cveteja več zame...

15

»Morda nisi tudi pozabila, da imamo da nes goste pri mizi?«

Ah, za Boga — saj je res pozabila, da bo nekdo prišel, toda ni več vedela, kdo in čemu.

Mož je zmajal z glavo: »Res, prav tak vtis narediš, kot da se ničesar več ne spominjaš. Kar ne razumem te več. Vse moje skrbi so posvečene gospodarstvu in končno tvojim bodočim otrokom, da bodo imeli lepo življenje. Z gospodi, ki bodo danes prišli, se bom razgovarjal o izsuševanju barja. Ti seveda ne razumeš, koliko hektarov nove zemlje bomo pridobili.«

»Ah, saj res, prav dobro bi bilo,« se je oglasila.

»No, vendar se ti nekaj jasni. Upam, da se počutiš toliko zdrava, da boš tudi ti šla popoldne z nami.«

»Tudi jaz moram na barje,« so se ji razprle oči. »Saj veš, da ne grem rada tja.«

»Majhen sprehod, res ne vem, čemu ne bi šla. Kdo te pa sili, da pojdeš po mlakazah. Samo do roba. Veš pa tudi dobro, da ti je zdravnik priporočil malo zraku.«

Neva je molčala kot vedno, kadar so zahtevali, naj stori nekaj proti svoji volji. Njeno voljo je bilo tako lahko upogniti, kar je dobro vedel tudi Berto Rešnik.

Za utrujeno Nevo je že bilo samo kosilo z obema gostoma prava muka. Mož jo je karajoče pogledoval, če se je zamaknila in ni sledila pogovoru. Takšna gospodinja pred tujimi gosti! Uro kasneje je stopala ob svojem možu proti barju. Tujca sta razlagala svoj načrt, ona pa je molčala in gledala oblake, ki niso pustili sončnih žarkov skozi.

Kako čuden dan, je pomislila. Že davno bi morala priti pomlad. Kako, da je še ni?

Nevi se je zdelo, da se vijejo iz močvirja bele prikazni. Na lahko se je držala moža za laket. Imela je občutek, da se njene

noge sploh ne dotikajo tal. Niti ni poslušala, kaj govore možje med sabo. Zrla je preko močvirja in strmela v postave sredi bele megle. Oh, tam se zgublja obraz njene ljubezni in hrepenenja. Toda... zdaj ni več sam... proti njej hodi... otroka vodi za roko. Kako se smeje z njim in ga boža po laskih. Zdaj je že tako blizu... roke mu bo stegnila naproti... Kako jasno vidi pred sabo ljubi obraz.

Prestopila je korak naprej... telo se ločuje od nje...

Preplašen se je sklonil njen mož, ko se je ob njem zgrudila nezavestna na tla. Za trenutek si je očital, čemu jo je prisilil na sprehod.

Vedno jo je bilo strah pred močvirjem; zdaj ji bo ta napad celo škodil. Eden izmed gostov je tekel iskat pomoči. Gospod Berto je pa že dvignil svojo ženo in jo je nesel po poti nazaj. Upal je, da bodo našli doma starega doktorja Modra, ker je Nevina omedlevica nekam dolgo trajala.

V tem hipu se je zaslišalo drdranje avtomobila. Izstopil je mlad mož z zagorelim obrazom. Svetle in zvedave oči so gledale na Rešnika. Gospodar se je začudil, čemu sije iz tistih oči neka tiha žalost.

»Doktor Obič,« je zazvenel simpatičen glas. »Moj stanovski tovariš je odsoten, zato sem jaz prihitel.«

Berto, ki so mu bile zoprne zastarele metode doktorja Modra, je zadovoljno poki-mal: »Če sem odkrit, moram povedati, da sem že hotel menjati hišnega zdravnika, toda žena ne pusti.« Živko ni odgovoril. Hišni gospodar je menil, da je pač mlademu zdravniku vseeno, kakšnega bolnika ima pred seboj.

»Poslušajte,« ga je opozarjal, ko sta šla po stopnicah navzgor, »moja žena je malo čudaška. Menda je to v zvezi z njenim sta-

njem, ker pričakuje otroka. Zato vas prosim, nikar ne upoštevajte njenih besed in fantazij. Vsi tukajšnji ljudje so podvrženi čudaštvu.«

»Mislim, da leži vaša soproga v nezavestnosti? Vsaj tako so mi telefonirali.« Zdravnikov glas je zvenel mirno, tako da ni mogel hišni gospodar najmanj slutiti, kakšen vihar divja v njegovem srcu.

»Upam, da ji boste kmalu pomagali,« je rekel gospod Rešnik in je odprl vrata v ženinino sobo. Živko se je malo obotavljal, preden je prestopil prag. Gospodar je medtem že odšel po stopnicah. Iz sobe se je izmuznilo tudi deklet, ki je streglo bolnici. Živkove noge so se vlekale kot svinčene, ko je stopal proti postelji, kjer je ležala Nevina kot mrtva.

Tiho je obstal in gledal ozki obraz pod zlatimi lasmi. Imela jih je daljše kot takrat... Padali so ji preko ramen in jo naredili še bolj nežno in skoraj nadzemsko lepo.

Njegova roka je prišla njeno. Spomnil se je na zdravniško dolžnost in tipal, kako utripa žila. Pogleda pa ni obrnil z njenega obraza. Občutil je, da ga je usoda pripeljala k njej prav v zadnjem trenutku.

Preden je vzel orodje iz zdravniške torbe, so se odprle njene velike oči in ga pogledale. Ni bilo začudenja v njih. Medel nasmešek je spreletel njena mrtvaška ble-da ustna. Komaj je bilo mogoče slišati njen glas: »Videla sem te že prej... prihajal si mi nasproti... srečna sem.«

Živko se je sklonil in ji potegnil koderček las s potnega čela.

»Kje si me videla, Neva?« jo je vprašal tako mirno, kakor da ni minilo že nekaj let od njune ločitve.

»Tam pri močvirju sem te videla — že večkrat — in vedno si držal otročiča za roko.«

»Bodi mirna zdaj, Neva. Prišel sem kot zdravnik.« Nagnil se je nad njo in je ugotovil, da je njeno stanje prav resno. Morda se mu bo posrečilo, da jo s skrbno ljubez-nijo ozdravi.

(Dalje)

Z uničenjem vseh večjih mest in industrijskih središč je bila uničena tudi tehnika in izčrpano človeštvo je še ni moglo nadomestiti.

Drugi pa so menili, da je človeštvo iz tega ali onega razloga biološko in umsko degeneriralo ter da je to vzrok civilizacijskega nazadovanja. Morda zaradi mutacije genov, čemur je bila morda vzrok atomska vojna, morda pa tudi zaradi česa drugega. O tem se je dalo le ugibati. A po sodbi najhujših moralistov ni bilo izključeno, da je civilizacija sama po sebi privedla do degeneracije človeštva, ker ga je navajala v vedno bolj nenaravne oblike življenja.

Čeprav je profesor Magnussen skrbel, da se take debate niso raznašale iz štaba, da bi ne vznemirjali ostale posadke, so vendar vsi na vesoljski ladji razpravljali zdaj v glavnem samo o tem, kaj jih čaka ob pristanku na Zemlji. Veselili so se povratka hkrati pa se ga bali, v slutnji, da jih tam ne čaka nič dobrega. In razen tega se niso mogli znebiti čudnega občutka nekakega obžalovanja, da morajo zapustiti svojo edinstveno mirno existenco v vesolju; bilo jim je, kot da morajo iz življenja že onkraj meje smrti nazaj v smrtnost in tegobe normalnega človeškega življenja. Zdaj, ko je bila vesoljska vožnja skoro pri kraju, so občutili nekako domotožje po mirnem drsenju svojega vozila skozi vesoljski prostor, po odrešenosti od zakonov težnosti in časa, po bivanju brez življenjskega boja. Zapustiti bodo morali svoj umetni paradiz in spet sprejeti življenjski boj. Tega pa so se bili odvadili in bilo jih je na skrivnem strah hipa, ko se bodo spet znašli sredi boja za obstanek in to v okolju, ki jim je postalo

Povzatek iz vesolja

E. Z.

39.

popolnoma neznano in morda sovražno. Pri vsem tem pa jih je nagon vendar gnal nazaj v normalno življenje.

»Konec je našega bivanja v hladilniku,« so se šalili. »Zdaj moramo v lonec in na ogenj.«

Zdelo pa se je, da si ženske bolj žele povratka v resnično življenje na Zemlji, kot da je njihov nagon po naravnem življenju močnejši.

Tako so se bili vživeli v misei, da je človeštvo zapadlo v nekak tehnični primitivizem, da so se resnično začudili, ko so potem odkrili na Mesecu nedvomne znake človeške navzočnosti. Vendar niso pristali, da bi ne povzročili prehitro alarma na Zemlji in si s tem morda onemogočili pristanek in s tem možnost, da bi stopili v direktni stik z ljudmi na njej. Zato so se previdno bližali Zemlji in vse naprave za lovljenje vsakršnih znakov človeške aktivnosti na njej so bile v polnem obratu. Znanstveniki iz štaba so neprestano stikali glave nad dobljenimi podatki, Krushnik pa je posredoval tisto, kar je mogel izvedeti v štabu, preko poročalskega sistema na krovu vsej posadki. P. Robert pa je hodil od skupine do skupine, od prostora do prostora, in opominjal ljudi, naj molijo za srečen povratek.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Spodrslijaj za Inter in poraz za Juventus

Za 16. kolo italijanskega nogometnega prvenstva A lige sta značilna predvsem dva dogodka: neodločen izid tekme med kluboma Internazionale in Catania, kar je toliko pomembnejše, ker je Inter nastopil na domačem igrišču, in poraz torinskega Juventusa v Vidmu. Zadnje nedeljo je furlansko moštvo sicer doseglo komaj drugo zmago v vsem letošnjem prvenstvu in še vedno ostalo na dnu lestvice, vendar Videmčani upajo, da se je končala vrsta neuspešnih nastopov in da lahko gledajo z nekoliko večjim optimizmom na bodočnost. Nedeljsko srečanje se je zaključilo z izidom 2:1 v korist videmskega moštva.

Pri lanskoletnih državnih prvakih se je hudo občutila odsotnost Charlesa in Sivorija, ki sta stebra torinske enajstorice in ki sama lahko odločita izid tekme v korist lastne enajstorice.

Kljub neodločenemu izidu (1:1) je Inter ostala prva na lestvici, vendar je izgubljena točka toliko važnejša, ker sta v nedeljo dosegli popoln uspeh Fiorentina in Bologna, ki imata zdaj tri oziroma štiri točke manj kot Inter. Spričo nekam blede in neučinkovite igre, ki jo je na zadnji tekmi pokazalo to moštvo, nastaja vprašanje, ali bo Inter res vzdržala do konca prvenstva in ali ne obstoji možnost, da se ponovi, kar se je zgodilo lani, in sicer, da moštvo s časom opeša in tako zgubi naslov državnega prvaka. Ostale tekme prve lige so se zaključile brez presenečenj.

V »B« LIGI PORAZ GENOE

Tudi v »B« ligi niso v nedeljo manjkala presenečenja. Največje gotovo predstavlja poraz vodilne Genoe, ki je zgubila srečanje z Brescio s klasičnim 0:2. Toda je v tej nesreči vendarle imela srečo, ker je njen nevarni tekmelec Lazio zgubil tekmo s Pro Patrio z enakim izidom 0:2. Zato je Genoa ohranila na lestvici štiri točke naskoka pred Laziom, ki pa zaradi poraza mora zdaj deliti mesto na lestvici z Modeno in Messino; vsa ta moštva imajo namreč enako število točk.

TRIESTINA MED PRVIMI

Tržaško moštvo je v nedeljo nastopilo na tujem igrišču in doseglo neodločen izid (1:1) v srečanju z enajstorico iz mesteca Casale. S tem izidom je Triestina utrdila svoj položaj na lestvici, kjer deli prvo mesto s še tremi drugimi enajstoricami. To mesto bo v nedeljo najbrž tudi ohranila, saj se bo srečala z Legnanom, ki je predzadnji na lestvici v skupini moštev »C« lige, h kateri pripada tudi Triestina.

HUD PORAZ MADŽARSKÉ REPREZENTANCE

V nedeljo so bile tri prijateljske nogometne tekme, od katerih sta dve precej pomembni, ker jih lahko stavimo v zvezo z bližnjim svetovnim prvenstvom. V Parizu sta se pomerili reprezentanci Francije in Španije. Srečanje se je zaključilo z izidom 1:1. Tekma je bila važna zlasti za Francoze, ki so prestali zadnji preizkus pred srečanjem z Bolgarijo, ki bo v soboto v Milanu in ki bo odločilo, katero od dveh moštev pojde na svetovno prvenstvo v Čile.

Nekaj za smeh

PRERAČUNLJIVO

— Za svoj rojstni dan te povabim k sebi domov. Toda pazi, da boš na zvonec pristisnil z ramo, vrata pa odrinil z nogo.

— Zakaj pa vendar to?

— Saj menda ne boš prišel praznih rok?!

ZDRAVNISKI NASVET

— No, vidite, danes pa že prav dobro izgledate.

— Najbrž zato, ker sem natanko upošteval, kar piše na steklenici.

— Kaj pa piše?

— Držite dobro zaprto!

STAREJŠA ŽENSKA

V banko pride starejša ženska s svojo hranilno knjižico in prosi, da ji izplačajo celoten vpisani znesek. Ko se to zgodi, reče: »Tako, zdaj pa lahko spet lepo spravite vse nazaj, mladi mož. Hotela sem samo videti, če se ujema!«

Izredno hud poraz pa je doživela reprezentanca Madžarske, ki je sedaj na krožnem potovanju po Južni Ameriki. Tekma s čilsko reprezentanco se je namreč zaključila kar s 5:1 v korist domačega moštva. Izid tega srečanja je vzbudil veliko presenečenje pri vseh ljubiteljev nogometa na svetu.

V mestu Casablanca sta se srečali reprezentanci Maroka in Vzhodne Nemčije. Tekma se je končala z 2:1 v korist Maroka.

BENNY KID PARET k. o. V 10. RUNDI

Američan Gene Fullmer je odločno zmagal dvoboj s Kubancem Benny Kidom Paretom. Čeprav se je Kubanec dobro branil in vztrajno odbijal silovite napade Američana, ga je ta v 10. rundi knockoutiral. Fullmer je tako ohranil naslov svetovnega prvaka srednje kategorije, ki ga pa priznava le NBA.

Po tej zmagi je Fullmer ponudil 15.000 dolarjev ali več kot 9 milijonov lir sorojaku Paulu Penderju, da bi odpovedal srečanje z Angležem Terryjem Downesom, ki ga EBU in New York priznavata za

ZA BISTRE GLAVE ? ? ?

ZLOGOVNA KRIZANKA

Vodrovavno: 1. skupno ime za tehnične naprave, ki prenašajo zvok na daljavo; 7. pristanišče v Arabiji; 8. praska; 9. borec za neodvisnost Indije; 10. preprosta lirčna pesem; 12. angleško pristanišče ob Kanalu; 13. policaj; 15. neprediren; 19. znanost; 21. kazalni zaimek s členkom; 22. bolezen; 23. povojni ljubljanski list.

Navpično: 1. gledališče; 2. zmrznjen; 3. nizka trava ob poti; 4. nabirati na nit, uvrščevati; 5. pripadnik naroda, raztresenega po vsem svetu; 6. hrana; 10. odprtine, rane na pljučih; 11. izdelan; 14. slama za povezovanje snopov; 16. premalo ostro; 17. španski narodni ples; 18. poletni športnik; 20. starinski, pretekli; 22. razmršeni lasje.

ZLOGOVNICA

	1		4
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			

Iz zlogov: BA BAR BUS CA CA CI DI DO DRI E E I JA JA JE JI KRA KSE KU LEJ LJA MA MU NA NA NI NO OB PAR PLO RA RA RAN RIJ SER SLOV SNI SPE TA TO TO TRA TRO U U VA VA VI ZDO ZRED ZVE sestavi 14 besed naslednjega pomena: 1. žensko ime; 2. razredni dnevnik; 3. izvršitev obsodbe; 4. astronomija; 5. parova kožuovina; 6. opazovalnica, zvezdarna; 7. prevozna sredstvo; 8. potrata; 9. kost v glavi; 10. rudarski kraj v Sloveniji; 11. vas pri Stični; 12. mednarodni umetni jezik; 13. spričevalo o usposobljenosti; 14. pokrajina v Rusiji.

Ob pravilni rešitvi ti bodo povedale prve in četrte črke vsake besede, brane navpično navzdol, dva slovenska pregovora.

NOVA ZMAGA JUGOSLAVIJE

Krožno potovanje jugoslovanske nogometne reprezentance po Aziji je pri kraju. Zadnje tekmo so Jugoslovani igrali proti reprezentanci Indonezije in zmagali z izidom 3:2. Turneja je bila uspešna, saj so doslej izšli zmagoviti iz vseh srečanj, od katerih je bilo najvažnejše srečanje z Južno Korejo, katerega izid je odločil, da pojde Jugoslavija na svetovno prvenstvo v Čile.

Preden se reprezentanti vrnejo v domovino, se bodo pomerili še z Izraelom.

OBCNI ZBOR »BORA«

Na sedežu prosvetnega društva Skamperle v Trstu, Vrdelska 7, bo jutri, 15. t. m., občni zbor Športnega združenja »Bor«. Na dnevnem redu so med drugim razna poročila o delovanju združenja, sprememba pravil in volitve novega odbora.

Občni zbor se začne ob 20.30.

SLOVENSKI ALPSKI SMUČARJI V ITALIJI

Skupina slovenskih alpskih smučarjev in smučark, ki so vsi državni reprezentanti, se nahaja na 10-dnevnem treningu v znanem italijanskem smučarskem središču v Cerviniji. Skupino tvorijo Sumi, Jamnik, Sporn, Detiček in Križaj ter Ankeletova, Rutarjeva in Fanedlova.

1	2		3	4		5	6
7		NOVI	8		IBEL	9	
		NOVI	10			11	IBEL
				NOVI LIST		13	
NOVI	12						IBEL
14	NOVI	15	16	17		IBEL	18
19	20	NOVI	21			IBEL	22
23							

PREKRITI PREGOVORI

1. SK1SNJ2 1C3J4, D5 SK1SNJ5 N2 N51C3 CL4 V2K5 N3T3 N5JM5NJS2G5.
2. 212SK3 41 P351T214S3 OD 50SK1G3, K1R V1 SIC1R 5324, Z3TO P3 R3ZU51 52OGO V1C STV3RL.

REBUSA

1. ST = ME

2. = C

UGANKI

1. Začne pri Adamu in konča pri Evi.

2. Pod isto skalo raseta, se v istem polju paseta. Oba se vkup odpirata, kar ujmeta, požirata.

POSETNIČI

Kaj se učita ta dva dijaka?

ANGEL COSIN

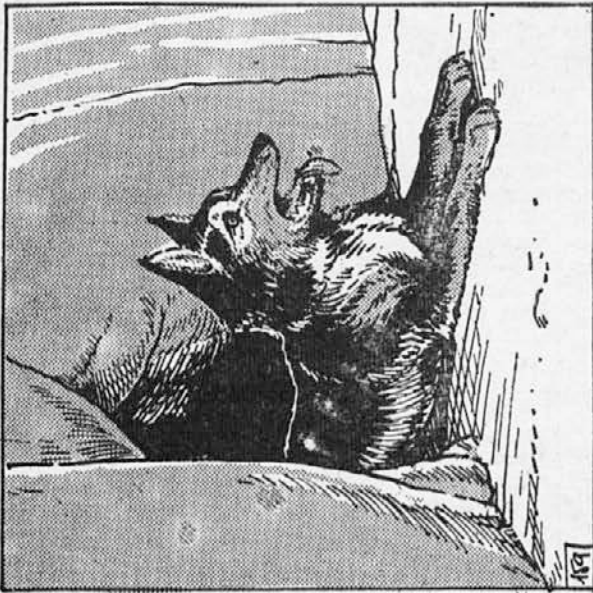
LEON SNOVSIČ

VSTAVLJALNICA

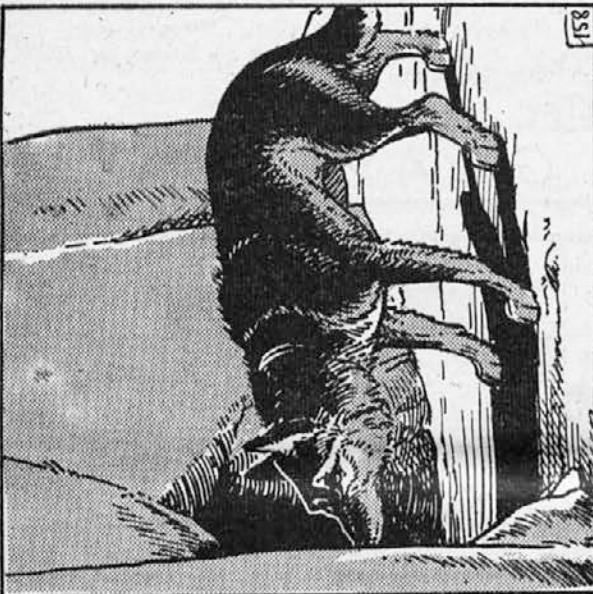
... RUGA, POGA ... V ... NOST, U ...
... IVLJAJ, AT ... M ... A, B ... AJ, KONA
... ETER, ZA ... A, S ... A, ...
IST, MA ... AM ... ST

Crkvene skupine AOD, ARC, ČIMB, DOŽ, ENEJ, ETI, ETOD, IBIL, JES, KRI, LOVEK, MORAL, NJEK, ZAC, ZAD uvrsti med dane črke ali ob nje, da dobiš besede določenega pomena. Po vrsti brane vstavljene črke dajo misel francoskega matematika in filozofa Pascala.

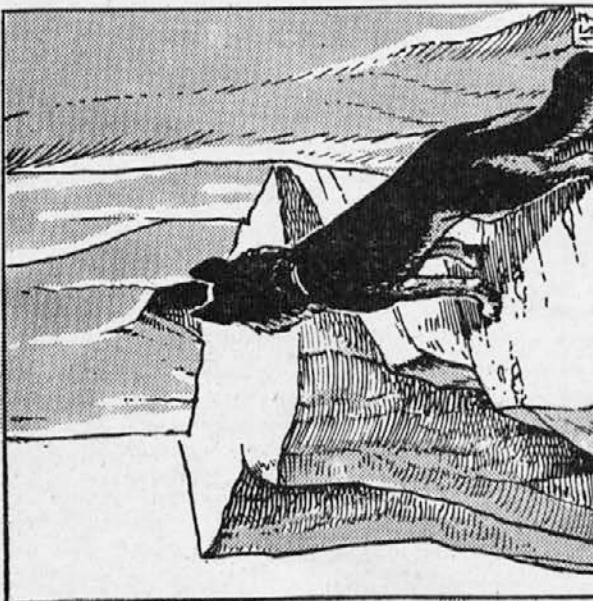
Vse rešitve objavimo v prihodnji številki. To velja tudi za križanko, ki smo jo objavili zadnjič.

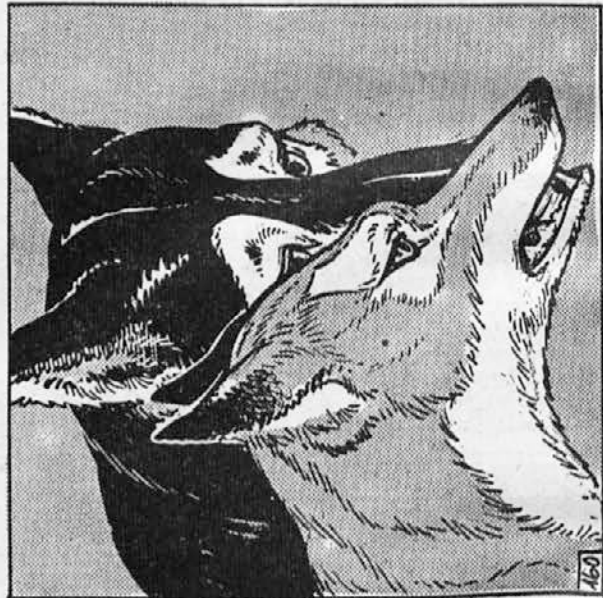
159. Potem se je obrnil in pogledal v vzhajajoče sonce. Počasji je legel in s svojim telesom zaščitil vhod v Sivino skrivališče. Sedaj ni smel več zapustiti Sive in njenih mladičkov! Ves dan je tako ležal in neki notranji glas mu je dopovedoval, da spada odsljej sem, ne več v kočjo. Tudi hrepenenje po dolini se ni več oglašalo v njem.

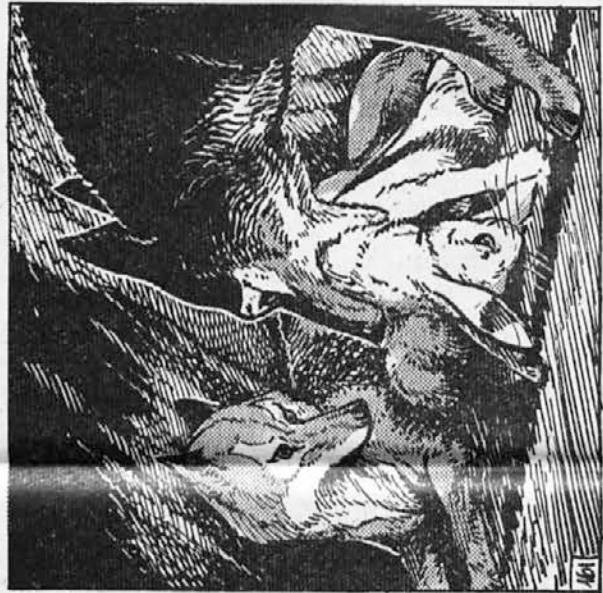
158. Kazan je stegnil vrat in glavo ter se začel bližati votlini, v kateri je ležala Siva. Že se je pripravil na skok — in obstal. Najžena dlaka se mu je poravnala, dvignil je ušesa in mrmraje stegnil glavo skozi vhod. Siva mu je odgovorila in Kazan se je počasji zadenski umaknil iz votline.

157. Siva ga ni pričakovala pred vhodom v votlino, kjer ga je navadno pozdravljala. Toda Kazan je zavohal njeno bližino in zavohal je še nekaj tujega, novega. Mišice so se mu napele, grozeče renčanje se mu je izvilo iz grla. Začutil je, da Siva ni sama, da ji delajo družbo druga, njemu nepoznana bitja.

160. Sele zvečer je Siva prvič ta dan zapustila svoje zavetje. Cvileč se je približala Kazanu in ga z mehkim smrčkom poljubkovala po hrbtu. Kazan jo je nežno obližnil po glavi in Siva je tako kratko, vesele zalajala, kakor da bi se smejala. Srečna je bila, da je bil Kazan ostal ves dan pri njej in se ni vrnil k ljudem v dolino.

161. Ko se je vrnila v votlino, se je Kazan domislil, da Siva sedaj ne more loviti z njim. Sedaj mora on skrbeti za njeno hrano. Ob luninem svitu je odšel in se vrnil v prvem jutranjem mraku z velikim belim zajerm. Položil ga je pred Sivo in dovolila mu je, da se je prvič s smrčkom rahlo dotaknil bitij ob njej.

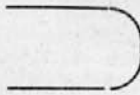

162. Štiri dni je delal tako; čez dan je varoval votlino, ponoči pa je sam hodil na lov. Sele peti dan so ga ponovno klicili Jeanne in njenega moža privabili v dolino. Mož je nezaupno opazoval, kako sta deklica in žena veselo pozdravili psa. Jeanne je to opazila in rekla: »Kamor bom šla jaz, bo šel tudi Kazan!«

Za
naše
najmlajše

27

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER